

Ontwikkelingsplan Klein Bonaire

In december 2001 is het Ontwikkelingsplan Klein Bonaire (A.B. 2001, no. 33) van kracht geworden. Hiermee is de wettelijke bescherming van Klein Bonaire als natuurgebied een feit. In Ontwikkelingsplan zijn bestemmingsvoorschriften en gebruiksvoorschriften vastgelegd ter bescherming van het eiland en de direct omringende zee. Al eerder, in juni 2001, is Klein Bonaire door een wetwijziging toegevoegd aan het Bonaire National Marine Park.

Beschermd natuurgebied

Eind 1999 heeft het Eilandgebied Bonaire met financiële steun van Nederland en enkele andere bronnen het Klein Bonaire aangekocht. Een belangrijke voorwaarde voor de financiële hulp was dat het eilandje een wettelijke status als beschermd natuurgebied zou krijgen. In het Ontwikkelingsplan wordt de bestemming van het eiland geregeld op basis van de wetgeving over de ruimtelijke ordening. Daarnaast bevat het plan de gebruiksregels voor het eiland. Hoewel de bescherming van de natuur voorop staat, is ook rekening gehouden met de belangen van recreanten, duikers en vissers. De toegankelijkheid van het eiland overdag is niet gewijzigd. 's Avonds is het eiland beperkt toegankelijk, er zijn mogelijkheden tot kamperen en overnachten. Voor recreanten zijn twee schuilhutten en twee barbecueplaatsen op een recreatiestrand mogelijk.

Het Bestuurscollege heeft aan de Stichting Nationale Parken Bonaire (STINAPA), de beheerder van het onderwaterpark en Klein Bonaire, gevraagd een beheersplan voor Klein Bonaire op te stellen. In zo'n beheersplan worden de operationele zaken voor de bescherming van het natuurgebied geregeld.

Gebruiksregels

- Het is verboden in de op het eiland aanwezige grotten te snorkelen of te duiken;
- Het is zonder toestemming van STINAPA verboden zich te bevinden op het vaste land van Klein Bonaire tussen zonsondergang en zonsopgang;
- Het is verboden huisdieren mee te brengen;
- STINAPA is bevoegd delen van het plangebied tijdelijk gesloten te verklaren voor het publiek, indien dit noodzakelijk is voor het herstel, de instandhouding en/of de uitbouw van de natuurlijke waarden en voor de bescherming van de flora en fauna;
- Klein Bonaire mag niet op de volgende manieren worden gebruikt:
 - a) als staan- of ligplaats voor onderkomens, met uitzondering van het afmeren aan de van overheidswege in zee gelegde boeien;
 - b) als opslag-, stort- of bergplaats van al dan niet afgedankte voorwerpen, stoffen of producten;
 - c) voor agrarische doeleinden;
 - d) voor het aanleggen van kaden, pieren, aanlegplaatsen of andere verhardingen;
 - e) voor het aanleggen van vuren of barbecueplaatsen met uitzondering van de aangelegde barbecueplaatsen op No name beach;
 - f) voor het beproeven van modelvlieg- en vaartuigen;
 - g) door motorvoertuigen;
 - h) het aanbrengen van reclame;
 - i) de zee rond het eiland mag niet worden gebruikt voor andere watersport dan zeilen, zwemmen, duiken/snorkelen en vissen;

- j) het luchtruim mag niet worden gebruikt voor vlieglessen;
- k) het boren voor de winning van delfstoffen en ander bodemmateriaal;

Natuurwaarden

Klein Bonaire is een klein, vrijwel ovaal eiland. Het ligt ongeveer 800 meter ten westen van de baai van Kralendijk en is circa 7 km² groot. De grootste afstanden bedragen plusminus 4 kilometer van west naar oost en 2.4 kilometer van zuid naar noord. Het eiland heeft drie salinas. De gemiddelde hoogte boven zeeniveau is ongeveer 1.3 meter.

Het eiland is vrijwel geheel onbebouwd. Er staan enkele ruines aan de oostkant en enkele schuilplaatsen ten behoeve van de visserij. Een regeling is opgenomen ten aanzien van de bebouwing van "No name beach" aan de noordkant. Voorts is er een vuurtoren aan de zuidoostelijke zijde van het Eiland.

Het eiland is omgeven door koraalriffen van een wereldvermaarde kwaliteit en schoonheid. Deze riffen alsmede de zee tot aan de 60 meter dieptelijn zijn in beheer bij het Bonaire National Marine Park. Langs de gehele kust bevinden zich duik- en snorkelplaatsen. De koraalriffen hebben een uitzonderlijk hoge bedekkinggraad en uitzonderlijk grote populaties van roofvissen. Het belang van behoud van gezonde riffen kan niet genoeg benadrukt worden, zowel vanwege hun eigen intrinsieke waarde als vanwege de economische waarde voor Bonaire.

De koraalriffen

Klein Bonaire wordt geheel omringd door koraalrif, vanaf de kustlijn tot een diepte van 70 meter en meer. Het rif begint bij de kustlijn en gaat in zee over een geleidelijk aflopend terras tot een diepte van 10-12 meter, op ongeveer 100-150 meter uit de kust. Deze zone wordt gedomineerd door hertengeweikoraal, elandgeweikoraal en zachte koralen. Hierna begint een aflopende helling ('drop-off'), met een hellingshoek van 20 tot 50 graden, tot op een diepte van 25 tot 55 meter. Deze zone wordt gedomineerd door sterkoralen, hersenkoralen en andere harde koraalsoorten. Na deze steile helling vlakt de bodem uit.

Een opvallend kenmerk van het rif, speciaal langs de noordwestkust van het moedereiland, zijn 'koraaltongen' (uitlopers) gescheiden door sediment kanalen. Deze zijn waarschijnlijk gevormd doordat instabiele koraalformaties aan de top van de helling zorgen voor lokale instorting van het rif. Langs de noordoost kust van Klein Bonaire zijn er de afgelopen vier jaar op verschillende plaatsen onderzeese instortingen geweest (Ebo's reef tot aan No Name Beach/Playa Neme). Het rifterras aan de oostzijde van Klein Bonaire is zeer smal en op sommige locaties vrijwel geheel afwezig. Hier loopt de steile helling simpelweg af tot wel 180 meter diepte. Andere opvallende kenmerken zijn velden zwart koraal aan de zuidwest punt van Klein Bonaire ('Forest') en een onderwater muur bij Carl's Hill (noordwest punt van Klein Bonaire) De riffen rondom Klein Bonaire zijn bijzonder divers met een overvloed aan koralen, vissen en ongewervelde soorten.

Met uitzondering van een klein deel aan de westkust heeft Klein Bonaire een strandkust met zand- en kiezelstranden. Aan de noord, west en zuidkust treffen wij door de wind gevormde wallen aan met hoogten variërend van 1 tot 4½ meter. Deze wallen bestaan uit koraalpuin, in het bijzonder hertsgeweikoraal en elandsgeweikoraal, en platte rechthoekige stukken van het onderliggende kalksteen. De kalksteenplaten hebben afmetingen tot 2 bij 5 meter en worden tot ruim 30 meter landinwaarts aangetroffen als bewijs van de enorme krachten van het zeewater, waaraan Klein Bonaire gedurende de laatste duizenden jaren is blootgesteld.

Verder is Klein Bonaire een van de weinige nog resterende broedplaatsen op de Antillen voor:

- de Karetschildpad /Karet / Hawksbill turtle (*Eretmochelys imbricata*) en de
- de Dikkopschildpad /Kawama / Loggerhead turtle (*Caretta caretta*).

In de zee komen ook voor:

- de Groene schildpad / Tortuga Blanku / Green turtle (*Chelonia mydas*) en de
- de Lederschildpad / Drikil / Leatherback turtle (*Dermochelys coriacea*) voor.

Klein Bonaire heeft een grote diversiteit aan flora en fauna. Er komen 34 boom- en heestersoorten en 42 plantensoorten voor. Verder zijn er 33 (trek)vogelsoorten en 32 andere diersoorten waargenomen.

De bodem

De vaste bodem van Klein Bonaire bestaat uit hetzelfde gesteente en leeftijd als die van zuidelijk Bonaire, een calciumrijke kalksteen opgebouwd uit koraal, koraalpuin, koraalzand en een overvloed aan fossielen. Deze kalksteen wordt “ het jongere Seroe Domi kalksteen” genoemd, omdat dit de meest recente steenafzetting is op Bonaire. Radiometrische metingen van koraal en Karkó’s hebben uitgewezen dat het kalksteen circa 103.000 jaren oud is. Dit komt overeen met de laatste warmte periode voor de laatste ijstijd en het sindsdien dalende zeepeilniveau.

Het oppervlak van Klein Bonaire wordt gebroken door noordwestelijke breuklijnen die herkenbaar zijn door veranderende vegetatiepatronen en waterputten. Veel waterputten hebben bronnen met schoon water, ook gedurende het droge seizoen, tot wel twee meter boven zeeniveau. Het oppervlak wordt overal gekenmerkt door kleine ongeveer een decimeter grote putten, zodat de rotsgrond hol lijkt weggespoeld door regen- en grondwater. Het grondwater stroomt uit in de zee vlak bij de duikplaats Ebo’s Reef via het koraalpuin, dat daar als gevolg van een onderzeese aardverschuiving begin 1995 ligt.